

Краса дерев УЗИМКУ

Зима аж ніяк не сумна пора. Вона має свої принади, свою чарівність, хоча усі дерева взимку поснули та відпочивають.

У зимовому лісовому королівстві на перший погляд всі дерева без листя дуже схожі один на одного. Але якщо бути уважним, можна помітити, що у кожного дерева свій силует, свій порядок розташування гілочок. Погляньте на їх крону, гілки, плоди. Доторкніться до крони, порівняйте її у різних дерев. Саме взимку можна належно оцінити красу дерев без листя: їх стрункість, величність.

Тож пориньмо разом у загадковий світ дерев узимку.

Береза

Липа

Яка ж гарна берізка у цей сонячний день! Чарівне нерукотворне мереживо виплетене її гіллям на тлі блакитного неба. Берізки видаються повітряно-легкими, вони такі свіжі і чисті. У дні з підвищеною вологістю можна побачити ці дерева вбраними у сріблясті сукні з інею.

Своїми вишуканими формами славляться **клен**, **верба**, **липа**. Кольором кори — **вишня** та **береза**. Витонченість дерев притягує до себе погляд. Іноді їх форма настільки загадкова, що дерево або кущ стають прикрасою ділянки дошкільного закладу, куточка парку, садиби.

До застиглого зимового пейзажу загадкової, ні на що не схожої чарівності додають **калина**, **горобина**, **шипшина**, **глід**, **барбарис**, **бересклет**. Часто саме вони є причиною і змістом хвилин, занять, уроків малювання.

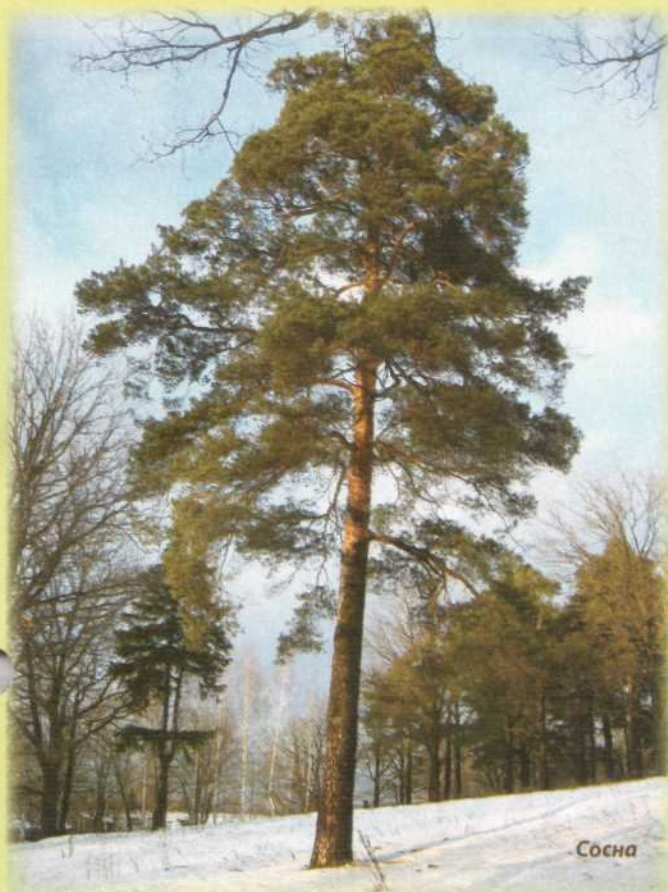
Рослинами будь-якого сезону є **вічнозелені**: падуби, широкий вибір хвойних порід. Упродовж усієї зими добре зберігаються злакові, особливо декоративні.

Узимку на деяких деревах залишаються **плоди**. За ними під час прогулянок можна вчитися розрізняти дерева: у липи — горішки, у клена — крилатки, у дуба — листя, яке засохло ще восени, стало коричневим, але не облетіло і міцно тримається на дереві, у калини — ягоди...

Гуляючи парком взимку, ви можете з'ясувати з дітьми, **які дерева легше розпізнати за стовбуром, корою, а які — за плодами**. Також можна навчити дитину відрізняти ялинку від сосни. У **ялинки** хвоїнки ростуть по одній, а у **сосни** — по дві разом, а в деяких сосон буває і 5—7 хвоїнок. Цікаво пошукати різницю між шишкою ялинковою і сосною. Ялинкова — продовгувата, довгенька. Соснова — коротка, округла з лусками.

Відчуйте запах смоли на шишках, її липкість. Разом із дітьми поміркують про роль смоли в житті дерева.

На одній з прогулянок порівняйте голки сосни та ялини. У них майже немає води, однак багато олій. Запропонуйте дитині погризти хвоїнку: вона гірка, але в ній міститься і цукор.

Сосна

Голки жорсткі, вкриті шаром воску. Візьміть кілька крупних хвоїнок, відзначте їх сизий колір. Це віск. Зніміть його шматочком тканини. Хвоїнка стане яскравою, зеленою. Цей віск захищає від вимерзання. Живуть хвоїнки 2—5 років і опадають не всі разом, а по черзі протягом року.

Ялина

Часто взимку під час снігопадів або вітровіїв гілки на деревах обламуються. Скористайтеся такою нагодою. Оберіть гілку і покажіть дітям особливості пристосування бруньки до зими. Якщо обрати найбільшу бруньку і розрізати її вздовж, то можна показати дітям, як щільно притиснуті одна до одної лусочки, а посередині розташований зелений росток. Лусочки часто вкриті смолою.

Ці опалі гілки вдома, у групі можуть створити свято весни серед зими і стимулюватимуть до спостережень за тим, як розпускаються рослини.

Взимку можна побачити тіні дерев на снігу. **Тінь якого кольору? Чорна?** Ні, вона може бути і сірою, і сизою, і бурюю. Якщо спостерігати появу тіні декілька разів, то можна встановити зв'язок між станом погоди і появою тіні дерева, куща на снігу.

Не лише кольорову різноманітність у білу палітру зимового пейзажу вносять дерева, кущі, ягоди, шишки та інші плоди. Вони не лише милують око, а й допомагають птахам пережити зимову негоду.

Біля горобини, калини можна знайти сліди тих, хто гостював на дереві чи кущі. А можна й приготувати та принести їжу самим.

Візьміть будь-які за розміром шишки. Між лусочками шишки заповніть сумішшю із *несолоного сала* з крихтами хліба, соняшниковим та іншим насінням, подрібненим горішком. Усі шишки з'єднайте дротиком чи шнурком так, щоб утворилася гірлянда. Тепер можна повісити цю смачну гірлянду на дереві і спостерігати за птахами.

До виготовлення такого пригостання важливо залучити дітей. Це може бути спільною сімейною справою.

Якщо гірлянду ускладнити і перемежувати шишку з пучечком, гілкою калини, горобини, то з'явиться яскравий гість — снігур з червоною грудкою. **А чому птах має таку назву?**

Горобина

Будь-які їдальні для птахів краще вивішувати, наповнювати їжею в один і той самий час, тоді гості точно «за розкладом» злітатимуться на обід. Навіть, якщо ви забаритесь, все одно вони на вас чекатимуть. Це стимулює почуття відповідальності у дітей, створює позитивні емоції.

Віра ЛЮБАРОВА,
викладач Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка,
член НСЖУ